*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 139. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го ЛИПНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 24, 1962 No. 139. VOL. LXIX.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ГОТОВА ІЗ ЗВІТОМ В СПРАВІ ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ

Вашингтон. — Сенатська Фінансова Комісія, яку очолює демократ із Вірджінії Гаррі Ф. Бирд, заповіла, що в п'ятницю цього тижня здасть звіт про урядові законопроєкти в справі податків. Ця Комісія працювала над урядовими податковими пропозиціями 3 тижні і перевела в цій справі переслухання та приватні студії. Вона скреслила численні урядові проєкти збільшити прибуткові податки, і не погодилася на проєкт уряду перевести деякі зміни в податкових законах, щоб загострити податкові приписи. Палата прийняла податкові урядові пропозиції ще в березні ц. р., і згідно з ними федеральна скарбниця мала б збільшені приходи з податків на $260 мільйонів. Але Сенатська Фінансова Комісія так змінила в одному дні законопроєкт Палати Репрезентантів, що податкові впливи були б на $600 мільйонів менші. Про дальші докладніші зміни Сенатської Фінансової Комісії буде відомо аж в п'ятницю після проголошення її звіту. Тимчасом президент Нюйоркської Торговельної Палати, Дж. Кейт Фанстон, виступаючи на радіовій і телевізійній програмі з нюйоркським сенатором республіканцем Кеннетом Б. Кітінгом, остерігав проти того, щоб не поспішати із зменшенням прибуткових податків для скріплення економіки без одночасного зменшення федеральних видатків. Фанстон заявив, що він радніше рекомендував би негайно перевести загальну податкову реформу, ніж саме тільки зменшення податків вже в цьому році. На думку президента Фанстона важливішою справою для підвишки економіки є здобути довір'я бизнесменів до урядової фінансової і економічної політики, як зменшити прибуткові податки широким колам податковців. Коли б бизнесмени мали довір'я до урядової політики, тоді вони зробили б більші інвестиції у свої підприємства, а це збільшувало б рух у продукції і в торгівлі та одночасно зростали б прибутки федеральної скарбниці із щораз більших податків. Фанстон є за те, щоб зменшити податки від великих корпорацій з 52-ох відсотків до 47 відсотків, а особисті прибуткові податки тим особам, що багато заробляють із 91-ох відсотка до 65-ох відсотків. Він є і за те, щоб дещо зменшити прибуткові податки і тим, що менше заробляють. В цьому тижні Палата має вирішити і справу закордонної допомоги. Обидві Палати прийняли були різні суми в цій справі, і окрема Конґресова Конференція узгіднила обидві редакції. Сенат вже затвердив ухвалу цієї Конференції, а Палата має це зробити у вівторок 24-го липня. На допомогу закордонові признано суму $4.672.000.000, майже стільки, скільки домагався уряд. Сподіваються, що Палата затвердить цю суму, як це зробив вже Сенат більшістю 56-ох до 27-ох голосів. Але існує можливість, що обидві Палати зменшать цю суму при ухвалюванні закону про асиґнування цих витрат.

ГЕН. ТЕЙЛОР НАЙМЕНОВАНИЙ НА ГОЛОВУ ОБ'ЄДНАНИХ ШЕФІВ ШТАБУ; ГЕН. ЛЕМНІЦЕР КОМАНДАНТОМ ЗБРОЙНИХ СИЛ ЗДА В ЕВРОПІ

Ген. Лоріс Норстед

Ген. Максвелл Тейлор

Вашингтон. — Президент Кеннеді 20-го липня повідомив про великі зміни на найвищих військових командах ЗДА, спричинені резиґнацією американського команданта в Европі, який є одночасно і командантом збройних сил Північно-Атлянтійського Порозуміння (НАТО) — генерала Моріса Норстеда із займованих становищ. Внаслідок цієї резиґнації заходять такі зміни: 1) Генерал Норстед залишає своє становище з днем 31-го жовтня, він матиме 55 років і 35 років військової служби, з того 12 років в збройних силах НАТО, де він 6 років був головним командантом; 2) Голова Об'єднаних Шефів Штабів генерал Лаймен Л. Лемніцер, який 30 вересня закінчить дворічну каденцію на цьому становищі, обіймає з днем 1-го листопада становище команданта американських збройних сил в Европі; 3) Генерал Максвелл Д. Тейлор, колишній шеф штабу армії, який впродовж двох років був військовим дорадником Президента, стає головою Об'єднаних Шефів Штабу; 4) Генерал Ерлі Дж. Вілер, заступник головного американського команданта в Европі — стане шефом армії, на місці генерала Джорджа Г. Декера, який має перейти на емеритуру після 30-го вересня. З департаменту оборони повідомляють, що резиґнація генерала Норстеда не є спричинена політичним розходженням з урядом. Преса пише, що ген. Норстед рекомендував передати членам НАТО атомову зброю. Рада НАТО збирається на наради в Парижі у вівторок 24-го липня і тоді вона попросить уряд ЗДА найменувати нового команданта НАТО, а після того як Вашингтон запропонує генерала Лемніцера на це становище, НАТО погодиться на цю номінацію. Нові високі становища в американських збройних силах зайняли два найздібніші старшини, які здобули славу під час другої світової війни і у війні в Кореї — ген. Максвелл Девенпорт Тейлор і ген. Лаймен Луїс Лемніцер.

Розмови Раска з Громиком у Женеві далі безуспішні

Женева. — Започатковані поквапно в суботу 21-го липня розмови державного секретаря ЗДА Діна Раска з міністром закордонних справ СССР Андреєм Громиком в справі можливостей полагодити берлінську кризу не дали знову ніякого висліду. Не зважаючи на те, що ці нові розмови були основні і тривали цілих чотири години, — представники державного департаменту заявляють, що вони не внесли ніяких змін в існуючу ситуацію, зокрема щодо совєтських вимог в справі виведення залог західніх держав із Західнього Берліну. В політичних колах думають, що Совєтський Союз підпише ще цього року сепаратний мировий договір із Східньою Німеччиною, щоб цим поставити західні держави перед доконаний факт і примусити їх уступитися цілком із Берліну. Громико мав заявити під час суботніх розмов Раскові, що якщо Захід не піде на вимоги СССР і не виведе своїх залог із Берліну, то буде мусіти рахуватися з консеквенціями підписання сепаратного договору між СССР і Східньою Німеччиною. Те саме заявив Громико міністрові закордонних справ Франції Морісові Куве де Мурвіль. Після розмови з Громиком де Мурвіль ствердив, що в розмовах із Совєтами в справі Берліну немає ніякого вигляду на успіх.

Бен Белля творить новий провід Альжиру, обвинувачує Тимчасовий Уряд в узурпаторстві

Тлемсен, Альжир — Альжирський віце-прем'єр Бен Белля і його прихильники, підтримувані представниками визвольної альжирської армії, проголосили дня 22 липня, що вони вирішили створити новий політичний провід країни, який має прийти на місце дотеперішнього Альжирського Тимчасового Уряду, очолюваного прем'єром Беном Кеддою. Новий провід, у формі 7-членного політичного бюра, має перейняти державну владу. Водночас із цим Бен Белля і його прихильники виступили з обвинуваченням, що Бен Кедда, прем'єр Тимчасового Уряду є узурпатором і що він не погодився на вимогу Національної Ради Альжирської Революції, яка є законним парляментом націоналістичного альжирського руху, що б він уступив із свого становища і передав керівництво Альжиру у визначенні цією Радою руки. Проголошуючи створення нового політичного проводу в Альжирі Бен Белля і його прихильники звернулися до альжирського народу із закликом піддержати нову владу і з обіцянкою сконсолідувати всі незалежницькі сили, збудувати модерну демократичну державу, усунути усі залишки диктаторства і загарантувати всі індивідуальні права, свободу слова і думки, як теж соціяльну справедливість для усіх громадян. Проклямація про створення нового державного проводу була прочитана під час нашвидку скликаної пресової конференції в присутності Бена Беллі, колишнього прем'єра Тимчасового Уряду Ферґата Аббаса, міністрів Тимчасового Уряду, що вийшли з нього разом з Беном Беллею і репрезентантів армії, на чолі з полк. Г. Бумедієнном, шефом ген. штабу майором Сі Слімане і командантами п'яти військових округ Альжиру.

МОСКВА ЗАПОВІДАЄ НОВУ СЕРІЮ ПРОБНИХ АТОМОВИХ ЕКСПЛЬОЗІЙ

ПОВІДОМЛЕНО ТАКОЖ ПРО ВИПУСК РАКЕТИ З ПІДВОДНОГО АТОМОВОГО ЧОВНА

Москва. — В неділю 22-го липня урядова совєтська пресова агенція ТАСС повідомила про пляновану совєтським урядом нову серію пробних атомових експльозій, звалюючи вину за це на Америку, мовляв, теперішні американські випробовування атомової зброї змушують до таких випробувань і Совєтський Союз. При цьому не згадано, що це американські теперішні випробування були відповіддю на однобічне зламання Совєтами добровільної американської мораторії у випробовуваннях атомової зброї, як Москва восени минулого року почала такі випробування, включно із експльозією багатомеґатонової бомби. В повідомленні ТАСС-а не сказано, коли ці нові терористичні совєтські випробування мають початися, згадавши тільки, що буде випробовувана „атомова зброя найновішого типу". Натомість попереднього дня повідомлено, що Совєти під час маневрів фльоти на Баренцевому морі з успіхом випустили ракету з совєтського атомового підводного човна. Маневрам приглядався совєтський диктатор Нікіта Хрущов. Повідомляючи про пляновану нову серію атомових випробувань, совєтський уряд твердить, що „вони необхідні" з уваги на теперішні американські випробовування, але, мовляв, совєтський уряд поробить всі заходи, щоб зменшити небезпеку радіяції з таких випробувань. Повідомлення Москви про нові пробні атомові експльозії не було несподіванкою для Вашингтону, як це стверджується з поінформованих джерел. Це заявив також державний секретар Дін Раск у Женеві, кажучи, що „ми того очікували". Подібну заяву склав британський міністер закордонних справ. Державний Департамент у Вашингтоні видав у цій справі окрему заяву, кажучи, що „повідомлення совєтського уряду про відновлення атомових випробувань уже вдруге впродовж менше ніж одного року є занепокоююче" та що „світ не потребує пригадки, що Совєтський Союз зламав мораторію в справі таких випробувань минулого вересня". Державний Департамент зокрема висловлює жаль, що повідомлення про продовжування совєтських атомових випробувань прийшло безпосередньо після відновлення в Женеві попереднього понеділка конференції 18 країн в справі роззброєння. Жаль з приводу совєтського повідомлення про відновлення випробувань ядрової зброї висловив також генеральний секретар ОН У Тант.

В Женеві затверджено умови договору про невтральність Ляосу

Женева. — В суботу дня 21 липня відбулася тут в Палаці Націй сесія конференції 14 держав в справі затвердження остаточного тексту договору про незалежність і невтральність Ляосу. Усі постанови цього договору прийнято швидко і без дискусії протягом двох і півгодини і формальне його підписання визначено на понеділок дня 23 липня ц. р. Переговори над устійненням бази і напрямних договору, який ґарантує незалежність і невтральність Ляосу тривали понад 15 місяців і були часто перериванi спротивом окремих політичних груп Ляосу, як теж маневрами Совєтського Союзу й інших держав комуністичного бльоку. У виголошеній з приводу затвердження тексту договору промові державний секретар ЗДА Дін Раск підкреслив, що підписання договору буде тільки початком відбудови Ляосу й інтеґрації його збройних і політичних сил. Раск обіцяв, що ЗДА дадуть Ляосові усю потрібну економічну і технічну підтримку.

ЗДА після невдачі з Мерінером І приготовляються до випущення Мерінера II

Кейп Канаверал, Флорида.— Перша американська проба випустити ракету-кабіну в напрямі Венери в дні 22-го липня ц. р. не вдалася, бо ракета - підсилювач почала летіти в неправильному напрямі, і внаслідок того контрольний фахівець за допомогою електронічного приладу знищив її на висоті 100 миль над Атлантиком. Урядовці цього проєкту негайно почали підготовляти випущення Мерінера II, яке має відбутися за кілька тижнів, найпізніше до 10-го вересня, бо в тому часі Венера і Земля будуть найближчі до себе в своїх орбітах. Ракети - підсилювачі Атлас - Еджіна Б коштували $8 мільйонів, а кабіна-ракета Мерінер І коштував $4 мільйони. Їх треба було знищити, і науковці вивчають, чому ракета - підсилювач взяла фальшивий курс. Коли б Мерінер І був летів в напрямі Венери, він був би віддалений від неї тільки на 10.000 миль, і ті прилади, які були на ньому, могли б були досліджувати ту плянету. СССР робив вже кілька спроб вислати ракету в напрямі Венери, але вони не вдалися. Коли б цього року не вдалося випустити ракету до Венери, то треба б чекати до початку 1964-го року, бо тоді знов Земля і Венера будуть близькі до себе. Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація вже давніше планувала цього року випустити Мерінера II, щоб ствердити ті досліди, які мав поробити Мерінер І.

СТЕФАНІЯ ДЗЯДІВ, ПРОФЕСОР УМІ, ПОМЕРЛА В ДЖЕРЗІ СИТІ

Джерзі Ситі. — В останній хвилині, як ця газета вже була на пресі, одержано вістку, що тут у понеділок вранці померла на 56-му році життя відома і заслужена громадянка, професор гри на фортепіяні Українського Музичного Інституту, сл. п. Стефанія Дзядів, вдова по д-рові Дзядову, лікареві в Тернополі. Покійна, що від 1949-го року була членом УНСоюзу, деякий час працювала в його головній канцелярії. Осиротила двоє дітей, Олександру і Юрія. Дата похоронів ще не встановлена.

На Флориді будують летовище для летів на Місяць

Вашингтон. — Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація в серпні цього року починає будову летовища, з якого мали б вже в 1965-му році вислати першу пробну велику ракету на Місяць, а в 1966-1967 роках перших трьох астронавтів. Це летовище називають „Комплексом", і воно має бути збудоване на 30,000 акрів на північ від теперішньої летунської бази Кейп Канаверал. На цьому летовищі мають збудувати величезну будівлю, з якої в 1965-му році мала б виїхати велика автомобільна плятформа з 8-ма танковими колесами, а на ній мала б стояти 250-тонова ракета разом із 2,500 тонн інших приладів. Тричастинна ракета після запалення пального вилетить вгору на стовпі полумени. Це летовище місячних летів має коштувати в першому році дол. 174 мільйони. Заавансована ракета Сатурн складатиметься з 3-х частин. Перша піднесе вгору тягар 7,500,000 фунтів, друга 800,000 фунтів, а третя 200,000 фунтів. Ракета зможе піднести 45-тонову ракету, вільну від притягання Землі. Людина летіла б до Місяця в 1966 або 1967 році.

Українські вчені запрошені на Світовий Конґрес Мовознавства

З кінцем серпня відбудеться Світовий Конґрес Мовознавства в Кембрідж, Масс., в якому візьмуть участь представники ЗДА, Канади, Південної Америки, Европи, Азії і Австралії. Праця Конґресу проходитиме частинно в приміщеннях Гарвадського університету, а частинно в M.I. T. — Технологічному Інституті в Кембриджі. До участи в Конґресі запрошено двох українських учених: проф. Юрія Шевельова з Колюмбійського університету в Ню Йорку і професора Ярослава Рудницького з Манітобського університету в Вінніпеґу. Цей останній матиме на Конґресі доповідь про українську мову на терені Північної Америки. Конґрес очолює професор Е. Гавґен із Висконсинського університету.

ДВАДЦЯТИЛІТТЯ УПА ВІДЗНАЧЕНО БАГАТОЛЮДНОЮ МАНІФЕСТАЦІЄЮ І ВІДКРИТТЯМ ПАМ'ЯТНИКА ГЕРОЯМ НА ОСЕЛІ СУМА В ЕЛЛЕНВІЛІ

Елленвіл, Н. Й. — Двадцятиліття збройного чину Української Повстанської Армії вшановано Богослужбами й урочистими маніфестаційними імпрезами, що відбулися на оселі Спілки Української Молоді СУМА в Еленвіл, у сусідстві Союзівки. Завершенням цих маніфестацій було відкриття величавого пам'ятника Борцям за Волю України, збудованого за проєктом відомого українського скульптора і колишнього вояка УПА Михайла Черешньовського. Влаштовували цю патріотичну маніфестацію в суботу і в неділю в днях 21 і 22 липня ц. р. Організації Визвольного Фронту і в ній взяло участь понад три тисячі українського громадянства ЗДА і Канади. Головна частина маніфестації відбулася в неділю, 22 липня, і започатковано її Службою Божою, що її відправив у намірені українського народу всч. о. Любомир Гузар, який, нав'язуючи до збройного виступу і дій УПА двадцять років тому, підкреслив у своїй проповіді вагу релігії в житті народу і його визвольних змаганнях. Наприкінці Служби Божої о. Гузар довершив акту благословення прапору Товариства б. вояків УПА ім. ген. Тараса Чупринки. Водночас із цим в окремій каплиці Всч. о Іван Ткачук відправив Службу Божу для православних. Після церковних відправ членство Т-ва б. вояків УПА, Організації Оборони Чотирьох Свобід України, СУМА та інших організацій Визвольного Фронту, як і численна пластова делеґація, усі із своїми прапорами, як теж представники центральних українських установ перейшли організовано походом на площу перед узгір'ям із збудованим пам'ятником і відбули дефіляду перед діловою і почесною президією маніфестації, яку започаткували своїми промовами голова Комітету збудування пам'ятника і голова ООЧСУ д-р Євген Лозинський та представник Американських Приятелів Антибольшевицького Фронту Народів ред. Ігнат Білинський який і проводив цілою урочистістю. Відкриття пам'ятника — осередньої високої колони з тризубом і погрудями Гол. Отамана С. Петлюри, полк. Є. Коновальця, ген. Т. Чупринки і голови проводу ЗЧ ОН С. Бандери на постументах поруч колони — довершили представники організацій Визвольного Фронту, як теж голова УККА проф. Лев Добрянський. Вінок перед відкритим пам'ятником склала репрезентація молодечих організацій СУМА і Пласту. Після цього відбувся апель колишніх вояків УПА, що ними проводив їх голова Грицковян, із читанням універсалу УГВР з 1942 року та реєстру командирів і видатних вояків, які полягли в боях та в акціях УПА. З черги ред. І. Білинський представив провід Комітету збудування пам'ятника, репрезентантів організацій Визвольного Фронту, як теж скульптора Михайла Черешньовського, за проєктом якого і при співпраці архітекта інж. Заяця цей пам'ятник збудовано. Далі були подані до відома прізвища представників інших народів — болгар, білорусів і козаків, як теж гостей — священиків і репрезентантів центральних українських організацій, між ними — проф. Л. Добрянського, гол. предсідника УНС Йосипа Лисогора, гол. секретаря УНС д-ра Яр. Падоха, представника НТШ д-ра М. Чировського, гол. радного „Провидіння" мгра А. Гординського, членів гол. уряду Української Нар. Помочі Футаллу і Тибора, представників Визвольного Фронту із Канади.

(Закінчення на 4-ій стор.)

Міжнародний Трибунал вирішив, що всі країни повинні покривати надзвичайні видатки ОН

Об'єднані Нації. — Міжнародний Трибунал в Газі вирішив з кінцем минулого тижня, що всі члени Об'єднаних Націй повинні у відповідній пропорції покривати також надзвичайні видатки цієї міжнародної організації. Рішення Трибуналу було великою перемогою З'єдинених Держав Америки та поразкою Совєтського Союзу, що відмовляється від заплати цих коштів. Мова про додаткових 140 мільйонів долярів видатків, що їх мають тепер річно ОН у зв'язку з вдержанням їхнього міжнародного війська на єгипетсько - ізраїльському кордоні та в Конго. Совєти, а з ними також Франція та арабські країни, не погоджуючися з акціями ОН, відмовлялися вплачувати додаткові фонди на ці додаткові видатки, відкликаючися на те, що ці видатки не належать до бюджету ОН. Таке становище та брак фондів поважно загрожували фінансовим банкротством цій міжнародній організації. Рішення Міжнародного Трибуналу винесли більшістю 9 голосів проти 5. Це рішення має тільки теоретичну вартість, але воно матиме відповідний вплив на дальші ухвали Генеральної Асамблеї, що вже вкоротці має почати свою сесію. Статут Об'єднаних Націй передбачає, що коли яка країна не вплачує своєї частини фондів до бюджету цієї організації, не повинна мати в ній голосу. Совєтський Союз завинив досі 12 мільйонів долярів. Америка рішучо обстоювала думку, що всі країни повинні покривати також надзвичайні видатки Об'єднаних Націй і на такому самому становищі став тепер Міжнародний Трибунал.

Вечір пісні і слова на Союзівці — атракція сезону

Союзівка, Керґонксон. — Кінець тижня на Союзівці, оселі Українського Народного Союзу в Кетскільських горах, зібрав ще більшу кількість гостей і приїжджих, як минулими тижнями. Танцювальна й імпрезова залі новозбудованого великого павільйону Союзівки ледве вміщали гостей і слухачів та глядачів виступів Ансамблю Слова і Пісні, який виступав у суботу 21 липня із своєю мистецько - розваговою програмою. Проводив програмою вечора відомий український гуморист і фейлетоніст Іван Керницький - Ікер. Із сольоспівами і дуетами виступали відомі з багатьох українських імпрез співачки Іванна Кононів і Валя Калин, при фортепіяновому супроводі Володимира Гентоша, здобуваючи рясні оплески публіки. Захоплено вітала численно зібрана публіка виступи гумориста Івана Керницького, який прочитав свій фейлетон про українку — королеву краси у ЗДА й особливо ж Миколу Понеділка, що виступив із своїм актуальними для української спільноти у ЗДА гуморесками про свою подорож на відкриття пам'ятника Шевченкові до Вінніпеґу і про „Одруження Фіґаро". На загальну вимогу слухачів Микола Понеділок прочитав ще спогад про свій приїзд до ЗДА.

В АМЕРИЦІ

● **Співробітники Білого Дому** переводили опитування серед демократичних сенаторів в справі того, що вони думають про зменшення прибуткових податків вже в цьому році, щоб скріпити економіку. Виявилося, що більшість сенаторів демократів не є рішені, чи вже треба тепер зменшувати податки. Голова Податкової Комісії в Палаті Репрезентантів конґресмен Вілбур Міллс не хотів висловитися в цій справі. Проти зменшення податків є і голова Сенатської Фінансової Комісії сенатор Гаррі Ф. Бирд.

● **Шеф штабу летунства** генерал Куртіс ЛеМей припняв відзнаку астронавта майорові летунства Робертові М. Вайтові, який на літаку - ракеті Х-15 вилетів вгору майже 59 миль, чи став п'ятим американським астронавтом. Він є першим астронавтом у світі, який на літаку з крилами дістався в космічні простори.

● **Чотирилітня донька Президента** Кеоролін Кеннеді дістала дипломатичний пашпорт, на якому є надруковано, що вона є „з родини президента ЗДА". Пашпорт підписав за неї Президент. В серпні ц. р. вона виїде з матір'ю вперше за кордон — на відпочинок, до Італії.

● **У вівторок 24-го липня** Атомова Комісія ЗДА переведе над Пацифіком пробну експльозію сильної водневої бомби, яка буде слабша від одного меґатона (мільйона тонн вибухового матеріялу ТНТ). 8-го липня відбулася пробна експльозія меґавонової бомби.

● **Канадійська Цивільна Оборона** вивчає пропозицію, щоб кожний будинок із електричним струмом мав алярмовий прилад, який заповідав би ворожий налет. Ці прилади мали б коштувати від дол. 5 до дол. 10; вони ділили б за окремим сиґналом, що виходив би з електрівні.

● **Секретар внутрішніх справ** Стюарт Л. Юдолл має відвідати СССР при кінці місяця серпня. Він має там звиджувати електрівні.

У СВІТІ

● **Східньо - німецький комуністичний режим** встановив вздовж приналежного до Східньої Німеччини побережжя Балтійського моря охоронну смугу, заборонену для перебування і переходу приватних осіб. Ця смуга широка на три милі і встановлено її з метою унеможливлення тікання східніх німців, які, приїжджаючи над Балтійське море для відпочинку чи на вакації, використовували перебування на побережжі для втечі човнами чи пливучи до кораблів.

● **Міністерство справедливости Західньої Німеччини** започаткувало формальне судове слідство проти Вольфґанґа Френкеля, донедавнього генерального прокуратора, якого викрито, як нациста і співробітника гітлерівської прокуратури в 1936-1943. Крім кари в'язниці йому загрожує і втрата пенсії, що її він одержує у висоті 500 марок місячно.

● **Д-р Ніколай Блохін, президент Медичної Академії в Москві,** виступив із даними про поширення рака в Совєтському Союзі. Згідно із поданими ним цифрами, Совєтський Союз відстає дуже небагато щодо скількости смертних випадків у цій хворобі від ЗДА. На Совєтський Союз припадає річно 120 смертей на 100,000 осіб, у ЗДА — 150 на 100,000. Водночас із цим Блохін подав до відома, що кількість смертних випадків від рака в Західній Европі виносить 190 до 200, а в незалежних країнах Африки всього 15 до 20.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorised July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Сто миль в обороні

Кожний новий успіх і нове досягнення в нашому розвитку ми звикли називати ще одним „кроком уперед". Але успіх, що його добилася Америка в своїх оборонних зусиллях, випробувавши з кінцем минулого тижня протиракетну ракету „Ніке - Зевес", можна справді окреслити не як крок, але сто миль вперед у намаганнях забезпечити Америці відповідну оборону в теперішній добі атому і міжконтинентальних ракет.

Очевидно, що всіх подробиць цієї наймодернішої із модерних оборонної зброї не подається до публічного відома. Сказано тільки, що протиракетну ракету „Ніке - Зевес" випущено з летунської бази Ванденберґ, що вона летіла над Пацифіком та досягнула висоту приблизно 600 миль, опісля обнижувалася й, керована радаровими й електронічними інструментами, „перехопила" над островом Кваджалейн, що належить до архіпелягу Маршалла, порожню головку міжконтинентальної ракети Атлас і знищила її.

Департамент оборони у Вашинґтоні повідомив про цей успіх із неприховуваним задоволенням. Із ще більшим вдоволенням прийняв це повідомлення Конґрес і загальна публічна опінія. Це ж бо ще так недавно совєтський диктатор Хрущов нахвалявся в зустрічі з американськими журналістами й на влаштованому ним у пропаґандивних цілях в Кремлі так званому „світовому конґресі миру", що Совєти, мовляв, можуть „поцілити муху в небі!". Своєї хвальби не міг Хрущов піддержати жадним доказом. Тим часом Америка таки справді поцілила цю „муху в небі" (fly in the sky) і на це дає документальні докази.

Вартости успіху з протиракетною ракетою „Ніке - Зевес" не можна б переціннити. Відомо, що досі найбільшим арґументом совєтського воєнного шантажу були власне міжконтинентальні ракети, що ними можна б на велику віддаль висилати атомові бомби. Ці ракети має й Америка, має їх більше і більш досконалі, ніж будь-яка інша країна, включно із Совєтами, але ці ракети мають тільки посередню вартість для основного принципу американської політики, себто оборонного поготівля. Свідомість наявности таких ракет, що ними могла б Америка у відплату за напад засипати свого ворога з численних своїх баз і кораблів, має велику оборонну вартість, бо відстрашує аґресора від нападу. Проте, ще більшу і безпосередню оборонну вартість має протиракетна ракета, що може знищувати ворожі ракети в повітрі, заки вони ще долетіли та потрапили в мету свого призначення. Це величезне досягнення в американських оборонних зусиллях може мати рішальні наслідки для збереження миру, як і для оборони вільного світу на випадок, якщоб того миру таки не пощастило зберегти.

Успішне випробування протиракетної ракети „Ніке - Зевес" ще далеко не є останнім словом у цих зусиллях. Це радше перший, хоч і справді стомилевий крок у цьому розвитку. Ще треба випробувати і переконатися, як ці протиракетні ракети діятимуть на випадок їх висилки проти багатьох ракет нараз, ще треба встановити чи вони будуть успішні в усіх порах дня і в усіх атмосферичних обставинах, ще треба багато дечого випробувати й устійнити. Але успішний початок зроблено і все інше вже може бути тільки проблемою деякого часу.

Склалося так, що майже рівночасно з повідомленням про успішне випробування „Ніке - Зевеса" повідомлено також про плян висилки у подорож на плянету Венеру дослідної ракети „МерінерІ". Перша проба з цією ракетою не повелася, але не менше вона є черговим потвердженням головного принципу теперішньої політики ЗДА: примусовими, бо накиненими Америці аґресивністю Москви, оборонними зусиллями забезпечити людству той неймовірний розвиток, можливості для якого створило визволення атомової енерґії та поступове здобування космічних просторів. В одному і другому випадку, як доказують також і ці останні випробування, про які мова, Америка — неперевершена!

Загроза в Перу

Негайна і рішуча реакція уряду З'єдинених Держав Америки на події в Перу, що виявилися у приході до влади мілітарної хунти, у скасуванні висліду виборів з дня 28-го червня і в ув'язненні законного президента цієї південноамериканської країни Мануеля Прадо, була скерована в першу чергу проти порушення головного принципу демократії в тій країні. Правда, військовий переворот, який там відбувся, був скерований — як це провідники перевороту заявляють — проти загрози, що в результаті — як вони вважають — неправильних виборів новим президентом міг стати симпатик комунізму. Справа бо в тому, що жаден із трьох кандидатів на президента у тих виборах не дістав потрібної більшости двох третіх голосів і тому президента вибере з-поміж цих трьох кандидатів парлямент, в якому більшість має згаданий симпатик комунізму.

Проте, навіть у такому випадку одного беззаконня не можна поборювати другим. А військовий переворот у Перу йде у цілковитий розріз із принципами, що лягли в основу домовленої всіма американськими країнами за почином ЗДА і започаткованої в березні 1961 р. програми „Альянс для проґресу". Під час конференції в Пунта дель Есте, на якій була прийнята ця програма, всі її учасники, включно з Перу, погодилися і ствердили своїми підписами засаду „працювати спільно для суспільного й господарського добра в рамцях демократичних установ" і докладати всіх зусиль для того, щоб ці установи були волею народу удосконалювані і посилювані. Самовільні і насильні дії військового проводу в Перу завдали важкого удару цій засаді.

Усі ці моменти причинилися до того, що реакція ЗДА була не тільки негайна і рішуча на словах, але й дуже конкретна і дошкульна для спричинників військового перевороту в Перу наділі. Після проголошення заяви президента Кеннеді, що військовий переворот у Перу суперечить основно традиціям і цілям американської спільноти і міжамериканської системи, і що ті цілі та традиції були перекреслені діями перуанської хунти, державний департамент зірвав не тільки дипломатичні взаємини з Перу, але припинив разом з цим дальше уділювання призначених для Перу в рамцях допомогової програми „Альянс для проґресу" субвенцій і виплату грошових премій за доставлюваний цією країною для ЗДА цукор. А треба пригадати, що в рамцях згаданої програми Перу одержало вже 9 мільйонів долярів і мало б одержати ще 81 мільйон і що у висліді припинення виплат грошових премій на цукор Перу втратить 18 мільйонів долярів. Відчувши твердість американських санкцій і загрозливість їх наслідків для економіки Перу, провідники встановленого в цій країні військового режиму почали раптом доводити, що здійснювали вони свій переворот для охорони . . . демократії і для оборони перед комуністичною інфільтрацією. Разом із цим звернулися вони формально до ЗДА визнати їх режим за законну владу Перу і з проханням продовжувати уділювання позичок і субсидій для цієї країни. Проте, виступаючи із такими заявами і зверненнями, перуанська хунта ніже словом не натякає на те, чи і що вона хоче зробити для реституції демократичних установ у Перу.

Неґативне ставлення З'єдинених Держав Америки до перуанського перевороту і його катеґоричне засудження іншими південно- і середньоамериканськими державами, які характеризують цей переворот, як „скандальний", матиме далекосягле значення для усієї південноамериканської ситуації. Рішучий виступ ЗДА проти перуанської військової хунти і започатковані ними санкції є першими того роду і не мають паралель в усій дотеперішній історії взаємин між ЗДА й іншими країнами Америки. До цього заохотила уряд ЗДА практика минулого, як то революціями та військовими переворотами чи подібними антидемократичними виступами встановлювано диктатуру із шкодою для народу.

ПЕРЕДВІСНИК НОВОЇ ЕРИ

Небувалий сукцес американської високопростірної техніки, зв'язаний з удатним і ефектовним випуском довкола нашої плянети сателіта „Телстар", не сходить із сторінок американської і світової преси. Як кожний епохальний почин людського генія, та і цей найновіший успіх американської науки натрапляє у першій своїй стадії на деякі трудноці, не так технічного, як практично - правного характеру. Крім цього, ще й політично-пропаґандивний чинник в деякій мірі комплікує проблеми з Телстаром в тому, що його випущено у зоряні простори всесвіту приватними бизнесовими колами, заслуженою й старою Американською Телефонічною і Телеґрафічною Компанією. Кошти цього сміливого проєкту небувало високі, їх обраховують на суму $50.000.000. Тут зачислено поверх десятилітні теоретично - композиційні, ляборатoрійні і врешті технічно-наземні витрати, пов'язані з безпосереднім випуском Телестара, як також витрати на незвичайно скомпліковані висильні та відборчі сиґналізаційні станції у ЗДА і на европейському суходолі. Для прикладу згадати б, що будова й виряд інсталяцій в Ендовер, у стейті Мейн, виносили суму $10.000,000. Будова Телстару коштувала небагато, бо „лише" — $1.000.000.

Майбутнє Телстару велике й світле, але славний день його „уродин" спричинив офіційному Вашинґтонові, також приватним бизнесовим колам, тобто „хресним батькам" цього проєкту чимало леґальної мороки, зв'язаної з дальшою продукцією цього чергового „чуда світу". Конґресові кола обстоюють думку, що фінансову асисту й контролю над черговими телстарами повинен мати уряд ЗДА. Президент Кеннеді пропонує пропорцію 50:50, тобто одна половина фінансів і контролі над цим проєктом спочивала б в руках відповідних державних аґенцій, а друга половина відповідальности була б в приватних руках.

Офіційні кола Американської Телефонічної і Телеґрафічної Компанії зовсім не прив'язують ваги до престижевих справ, кому дати пальму першенства або від кого буде залежати дальша контроля над телстарами. Вони хочуть чимскорше лише одного: негайної масової продукції цього фантастичного проєкту, у першу чергу його всебічного удосконалення. А першазвсе, практичного застосування майбутніх телстарів для блага усього людства. Це може мати місце за найближчих два або три роки. Як лише процедуральні справи будуть полагоджені в Конґресі, тоді науковці згаданої компанії приступлять до „найбільш аґресивних удосконалень цього високопростірного комунікаційного винаходу", заявив директор АТТКомпанії. Він сказав, що час наглить, бо дотеперішній осяг це мала краплина в океані майбутніх благодатей цього проєкту.

Фридерик М. Кемпел, директор АТТКомпанії сказав, що для повного функціонування міжконтинентальної телевізії, радія і телефонічних розмов при помочі цього типу сателітів, треба буде запустити в піднебесні простори двадцять телестарів в напрямку північ-південь земського ґльобу, і таке саме число комунікаційних сателітів в напрямку схід - захід Землі. Комбінація цього числа сателітів дасть змогу скомунікувати кожну закутину світу — з комунікаційною сіткою американських надавчих стацій. Згадане американське підприємство є згідне покрити всі дальші кошти цього історичного почину. А вони осягнуть — астрономічну суму гроша.

Дальша доля Телстару лежить в руках Конґресу ЗДА. Проволікає справу на форумі Вашинґтону не так фінансовий або престижевий бік цього почину, як радше політично - оборонний. Як висловився був один з керівників Міжплянетарної Аґенції ЗДА, — майбутні сателіти цього типу будуть не лише подавати з терену ЗДА у широкий світ вісті й програми, включно з комерційними оголошеннями типу „Кока - Коля", але будуть також всилі робити світлини шпигунського характеру на інших континентах світу . . . Така ризикована акція не може і не повинна ніяк спочивати в приватних руках! Скорше або пізніше такий стан може допровадити до небажаних або й катастрофальних наслідків. У зв'язку з такою делікатною ситуацією, деякі американські кола носяться з думкою поставити в ролі арбітра й судді цього майбутнього „ока й вуха" світу — організацію Об'єднаних Націй. З другого боку можуть бути слушні побоювання збоку ЗДА і ін. волелюбних народів світу, чи цей новітній політичний міжнародний „Ноїв ковчег" упорається якслід з цим космічним винаходом? Щоб, бува, не обернули його деякі безконтрольні й аґресивні потуги світу в пропаґандивне й політичне Гуляйполе? . . .

С. Т.

Парижський Бльок відбув конференцію

Мюнхен (вл.). — В п'ятницю 13-го липня тут відбулася пресова конференція, скликана Президією Ліґи Визволення Народів СССР, на якій речники Ліґи (Парижського бльоку) відчитали заключну інформацію про конференцію цієї міжнародної організації та повідомили зібраних журналістів про вибір нової Президії. Як нашим читачам вже відомо, Ліґа Визволення Народів СССР є координаційним центром 9-ти не - московських народів з СССР, до якої належить також Виконний Орган УНРади. Цей Центр відбував у Мюнхені від 7-го до 11-го липня ц. р. свою 10-ту Конференцію, на якій заслухано звітів Голови Ліґи Н. Абрамчіка і заступника голови, представника в Німеччині, проф. А. Кантеміра та схвалено відповідні політичні резолюції. Далі Конференція, у якій взяли участь коло 60 делеґатів з Туреччини, Близького Сходу, Франції, Бельгії та Союзної Республіки Німеччини, вибрала нову Президію Ліґи, в склад якої увійшли знову майже ті самі особи, що очолювали її досі. Головою Ліґи є білорус Ніколай Абрамчік, заступником голови північний кавказець проф. Алі Кантемір, членом Президії грузин Ной Цінцадзе (Париж) та другим членом Президеї і секретарем вірменин Грант Самделіян. Від українців до Президії не увійшов ніхто тому, що ВО УНРади залишився далі в певній опозиції до політики Бльоку, не погоджуючись з тим, що АКВБ, з яким Бльок співпрацює, передає в Україну і на Схід Европи радіоавдиції, які не відповідають інтересам поневолених Москвою народів.

У резолюціях, прийнятих Конференцією підкреслено, що Бльок вимагає самостійности для своїх народів і протестує проти колоніяльної політики червоної Москви. Ці погляди були на пресовій конференції кілька разів підкреслювані, при чому відмічено, що ніхто з московських еміґрантів досі не засудив політики національного поневолення большевиками не - московських народів. Окремо заявилися учасники Конференції за проголошенням Президентом ЗДА Тижня Поневолених Націй. Вони вислали президентові Кеннеді телеграму з таким змістом: „Ми вітаємо Вас, як голову провідної Західньої Демократичної держави, від імені Конференції Ліґи Визволення Народів СССР — Парижський бльок (далі йде перелік членів включно з козаками) і висловлюємо переконання, що Тиждень Поневолених Націй буде знову проголошений і в цьому році. Він має величезне психологічне значення для змагання наших народів за свободу і незалежність".

Парижський Бльок видає свій орган в англійській мові п. з. „Проблеми народів СССР". Редактором журналу є українець доц. С. Довгаль. Журнал виходить від 1958 року і досі появилося 14 чисел. Наклад журналу 9 тисяч.

Лев Ясінчук

УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ЗДА

(5)

Зичливість Сестри керівнички добачую і в тому, що вона дозволила взяти в кожній з 5-ох кляс, де вчить п. Ів. Близнак українознавчих предметів, стільки часу, з інших предметів, скільки я зможу присвятити на відвідини даної кляси. З цілої поведінки Сестри Управительки було видно, що вона не має що скривати, немов би казала: Йди подивися, ще й другим скажи, що запримітиш . . .

Входжу до кляси. Мене вітають голосним хоровим: „Христос Воскрес"! Сідають на свої місця при одиничних столиках, за вимком нечисленних двоособових. Всі діти чисто одягнені; хлопці в біленьких сорочках з короткими рукавами, а дівчата в коротких панчішках.

2-га кляса, 2-ий відділ. Ввесь час лекції діти дуже спокійні; видно, що не під впливом наказу, чи страху, тільки слідкують за дією свого вчителя з бистрою увагою. Читають казку; читання виразне, зрозуміле, естетичне. На поставлені питання відповідають правильно й майже всі — з українською вимовою. Для відпруження проспівали пісоньку зовсім поправно.

3-тя кляса, відділ 2-ий. Учні пописувалися збірною деклямацією віршика „Зайчик". Такою деклямацією можна б і прилюдно пописуватися. Із зайчика перейшли на писанки, які дуже гарно пишуть на Гуцульщині, — кажуть діти. А де та Гуцульщина і хто там живе? Це в Карпатах, там живуть гуцули; вони дуже цікаво грають на трембіті. — А що таке трембіта? — Це така довга труба. — Хто міг би нарисувати трембіту? Зголошується ціла кляса. Виходить одна дівчина й рисує зовсім удатно. З Карпат перейшли на Україну. Учитель перевів розмову на Шевченка, на його „Кобзаря", а показуючи на „Тризуб" на стіні: Що це? — питає. Це тризуб, знак України. — Як називають такий знак? — Герб. Утому розвівають діти веселою піснею:

„Ой, під гаєм — гаєм
Гаєм зелененьким,
Там сиділа дівчинонька
З носиком чорненьким".

Стара, відома, популярна мельодія, а дальший текст — школярський. Діти повеселіли, на їх обличчях вдоволення з удалої лекції. Після кількох слів мого признання відходимо, прощані цілою клясою: До побачення . . .

4-та кляса. 1-ий відділ поням з читанки Б. Романенчука. Я подумав: коби „спікери" у нюйоркських радіях вміли так гарно інтонувати свої проголошення . . . На тему прочитаного ведеться розмова. Діти говорять правильно, хоч деяким ще важко потрапити в гладку вимову. Учитель дискретно інформує мене: батьки тут роджені, а решту — я вже сам знаю. Але замітне, що в клясі нема груп. Всі учаться спільно і з часом вирівнюються.

Залишається ще 5-та кляса, але мені пізно, можу не встигнути на час. Та вчитель настоює: хоч хвилинку . . . Нема ради, йду до 2-го відділу. Догадуюся, що буду заскочений чимсь спеціяльним: Так і було. Тут учні, немов дозрілі середношкільники, певні себе, сміливі, з облич видно, що раді б пописатися перед незнайомим гостем. І дійсно пописуються. Почалося із збірної деклямації. Читають з читанок Б. Романенчука ч. 4-та. Також до науки граматики (тут називають „наука про мову") вживають підручників того автора. Учитель каже представити дитячі й молодечі літа Т. Шевченка. У відповідях учнів помітне зворушення відчуттям долі великого Сина України. Співають „Поклін Тобі, Тарасе", а відтак „Заповіт". Розпростирають мапу України й розповідають про 4 найбільші міста на Україні — Київ, Харків, Одеса, Львів і про значення кожного з них. Торкаються української історії, дії по смерти княгині Ольги. Діти хотять ще заспівати „Гей, у лузі червона калина". Треба зробити їм приємність; співають з молодечим завзяттям. — Хто це співав цю пісню? — питає учитель. — Січові Стрільці, — відповідають. — А хто ж це були ті Стрільці? — В першій світовій війні воювали за визволення України. Таки направду мене це все зворушило, я вже не відважився показати дітям своє обличчя й чим швидше вийшов, прощаний — по-школярськи.

Було б не повним звідомлення із моїх відвідин в школі св. Юра, якщо б я не відмітив окремо науки про мову, веденої на основі дотичного підручника й на основі прочитаного.

На закінчення цього прилюдного звітування мушу добавити, що 1961-го року відвідували школу св. Юра два педагоги, беззаперечні фахівці, а саме в квітні чи травні д-р Богдан Романенчук, а в червні бувший інспектор, І. Василишин. Оба вони поділилися з громадянством своїми спостереженнями з навчання українознавчих предметів у тій школі; перший на сторінках журналу „Де вчаться наші діти", з травня 1962, стор. 14, а другий в журналі „Наш Світ" з 30-го червня 1961 р. В захопленні поступами дітей пише д-р Романчук:

„Ця школа, як я її бачив під час відвідин, може бути зразком української школи в навчанні українознавства для всіх інших цілоденних католицьких шкіл". Пишуся на кожне слово тієї об'єктивної оцінки.

А які кінцеві рефлексії інспектора Василишина після закінчення його відвідин? Ось вони:

„Чи батьки, які з будь-яких причин не посилають своїх дітей до цієї гарної, по духові української школи, здають собі справу, яку велику кривду роблять вони і своїм дітям і всій українській спільноті?"

В цих словах повна слушність і правда, яку і я вповні піддержую.

(Кінець)

Німецько-французьке братання

Мюнхен. — Майже тиждень перебував канцлер Німецької Федеративної Республіки д-р Конрад Аденауер у Франції, як гість генерала де Ґоля, президента Франції. Розмови без свідків між двома „сеньйорами", від політики, дискусії разом з міністрами обох країн, положення вінка на могилі Невідомого Вояка в Парижі, подорож по містах Франції, включно із Реймсом, де свого часу відбувалн коронацію королі Франції, промови і дзвони церковні — все це було призначене на те, щоб підчеркнути вагу моменту: Німеччина і Франція хочуть навіки забути давні спори й криваві війни, і лишитися в приязні, як добрі сусіди.

Що сказав би з цього приводу французький націоналіст Шарль Моррас, коли б міг устати з гробу і подивитися, як щиро приймали у Франції представника „відвічного ворога" — Німеччини? Після першої світової війни Ш. Моррас написав книжку: Devant Allemagne Eternelle (Перед вічною Німеччиною). В цій книжці Моррас описував небезпеку для Франції збоку Німеччини і кликав французів бути на поготові супроти ворога. Жорж Клємансо, прем'єр Франції в першій світовій війні і предсідник мирової конференції 1919-го року, перед смертю (1934 р.) видав книжку: „Демостен", в якій наслідував славного атенського політика й промовця, що перестерігав своїх земляків перед аґресивними замірами македонського царя Филипа (від того й досі гарячі політичні промови звуться „філіпіками").

Все це вже належить до минулого. Нова загроза нависла над народами Західньої Европи — загроза із Москви. В цих обставинах недавні „вічні вороги" збираються докупи і радяться, як урятуватися від небезпеки. Спільний Господарський Ринок шістьох країн Західньої Европи прямує до тіснішого політичного об'єднання. Економічний поступ цих країн спонукав Велику Британію та інші країни Европи, Азії й Африки шукати зв'язку з „Малою Европою".

Саме тепер, коли де Ґоль звільнився від альжирського тягару, він виявляє більшу активність в світовій політиці. Французький президент хоче бути речником шістьох держав Европи, що начисляють разом майже 200,000,000 мешканців. Ця нова „великодержава" мусить, в уяві де Ґоля, стати нарівні з двома іншими великанами: ЗДА і Совєтським бльоком. В своїх плянах новий „Карло Великий" — як жартом називають де Ґоля — хоче спертися на поміч Німецької Федеративної Республіки. В Німеччині досить поширена підозра супроти „англосаксонців", мовляв, вони готові „продати" Берлін Москві за певні уступки збоку Хрущова. Ці настрої використовує де Ґоль. Він запевняє керівників німецької політики в своїй непримирливості супроти Москви і при цьому сподівається, що німці допоможуть Франції створити незалежну від Америки атомову силу, яка буде рівна з силами СССР і ЗДА.

В цих політично - стратегічних комбінаціях в невигідній позиції опинилася Великобританія. Раніше громадська думка в Англії була прив'язана до Британської Спілки Народів і Англія стояла трохи осторонь від країн Спільного Европейського Ринку. Тепер це змінилося, і англійці ведуть переговори про приступлення Великобританії до З'єдиненої Европи, на певних умовах. В цей момент де Ґоль уважає, що прилучення Великобританії до Европейського Спільного Ринку принесло б невигоди для його політичних плянів. Тому французький президент пробує загальмувати переговори про вступ Англії до Европейського Спільного Ринку. Де Ґолеві не подобається, що з прилученням Великобританії до „Малої Европи" скінчилась би його роля арбітра. На всякий випадок, він хоче забезпечити для себе підтримку Німеччини.

В Німеччині ставляться прихильно до демонстрації дружби між німцями та французами, яку показано в час подорожі Аденауера до Франції. Але поряд з тим чути голоси, які заявляють, що німці повинні мати таку саму приязнь і до інших народів, які належать або хочуть належати до Европейського Спільного Ринку.

П. А.

Роман Пачовський

ДЕСЯТЬ РОКІВ ОБ'ЄДНАННЯ МИСТЦІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

(1)

У травні ц. р. сповнилося десять років Об'єднанню Мистців, організації відомій під скороченою назвою ОМУА. Десять років тому, 10 травня 1952 р., з'їхалося 25 мистців у Ню Йорку, щоб відбути перші загальні збори нової об'єднуючої організації. Товариство місцевих мистців існувало вже тоді, як „Об'єднання українських мистців Ню Йорку й околиці" при Літературно-мистецькому клюбі. В березні 1952 р. вже відбулася перша вистава нюйоркської групи в Клюбі, а якій показано 116 творів 49-ох мистців, при чому половину з них становили саме мистці групи Н. Й. Вистава була влаштована для відзначення 5-ої річниці прибуття перших скитальців до ЗДА. Виринула одначе потреба, як казали, „виплинути на широкий світ", для чого треба було згуртувати всіх розкинених по Америці українських мистців в одне товариство. Це дало б змогу краще реґулювати культурну працю серед української іміґрації в Америці. В тому часі поза Ню Йорком і близькою Філядельфією були ще відокремлені групи в Міннесоті, у Шикаґо чи Дітройті та й поодинокі мистці з новоприбулих у далекій Каліфорнії чи Флориді. Дальше бажано було приєднати теж інших мистців українського роду, які прибули в Америку раніше або й родилися на цьому континенті. За десять років праці це завдання не зовсім повелося перевести в життя, бо українці не були б українцями, якби тягнули всі в один гуж . . .

Ню Йорк, очевидно, був найбільшим скупченням українських мистців і заразом, будучи мистецьким центром країни, повинен був стати теж центром нашої організації. Проте групи Міннесоти чи Дітройту не погоджувалися на першенство Ню Йорку чи загалом на творення нової організації, домагаючись відновлення АНУМ (Ассоціяції Незалежних Українських Мистців, що існувала колись у Львові). Дехто станув на позиціях УСОМ (Української Спілки Образотворчих Мистців), яка існувала в повоєнній Німеччині, і не дав себе „об'єднати" й до нині! Все таки треба було брати на увагу нові американські обставини. Організація мистців в Америці не могла вертатися до давніх організаційних рамок, бо треба було дати змогу вступати в члени товариства теж американцям українського роду. Тому названо нове товариство „Об'єднанням Мистців Українців в Америці". Проєкт статуту цього товариства підготовив колеґа П. Андрусів і прочитав його на зборах. Тут передбачувалося, що організація буде охоплювати тільки терени ЗДА. Дуже часто українське громадянство не знає про цей факт, що в Канаді мистецька організація задержала давню назву УСОМ, як окрема організація мистців - українців у Канаді. Тому канадійські мистці не є членами ОМУА, хоч виставляють свої праці неколи разом з нами.

Збори вибрали першим головою організації скульптора С. Литвиненка, дотеперішнього голову і організатора нюйоркської групи. Заступниками стали сл. п. проф. В. Січинський і С. Гординський, секретарем Ю. Соловій, скарбником проф. І. Паливода, а ряд відомих мистців, як П. Холодний мол., М. Черешньовський, сл. п. М. Радиш, П. Андрусів, І. Кучмак доповнили склад головної управи; сл. п. М. Бутович, проф. Д. Горняткевич, А. Малюца в Контрольній Комісії; п. І. Шухевич, М. Мороз, М. Кравчук у Товариському Суді. Такий був склад першої управи ОМУА.

Перед новою управою на першому місці стануло важке організаційне завдання: згуртувати мистців. Дальше намічено створити теж „допомоговий фонд" для несення допомоги мистцям у потребі. Проти цього були застереження з боку деяких колеґ, мовляв, ми маємо бути організацією ідеологічного характеру в першу чергу, а не допомоговою. Одначе життя виказало, що такий фонд стане конечністю, бо нещастя не минало мистців, і ніхто не помагав у потребі так швидко, як саме цей фонд. Новий рік праці почався пропам'ятною виставкою Василя Г. Кричевського, який був почесним членом ОМУА і помер у Каракасі у Венесуелі 1952 р. Виставка була зразково оформлена і притягала увагу української і чужинецької публіки. Каталог, на жаль, появився без ілюстрацій, а число експонатів було 255 з різних ділянок діяльности покійного мистця. В березні 1953 відбулася індивідуальна виставка другого почесного члена ОМУА Олекси Грищенка з Франції (42 твори). З нюйоркських мистців свою першу виставку в ЛМКлюбі влаштував у квітні ц. р. покійний нині М. Радиш. У грудні Об'єднання привітало в Клюбі маестра Олександра Архипенка з нагоди його ювілею. Тоді відбувся скромний вечір у Клюбі, на якому поруч самого Архипенка промовляли сл. п. проф. В. Січинський, С. Гординський й І. Курах, що саме прибув з Італії. Здавалося, що організація почала працю в правильному напрямі і ніщо не зможе змінити цього напряму. Проте друга загальна виставка на межі рр. 1953-54 стала причиною до розладу і затим виходу деяких чільних мистців з товариства.

„Тиждень Поневолених Націй" в Балтіморі

Минулої неділі 15 липня в численних стейтах та містах у різних формах, у ширшому чи вужчому маштабі відзначувано „Тиждень Поневолених Націй", що його проголосив цього року спеціяльною проклямацією президент Дж. Ф. Кеннеді. В багатьох стейтах губернатори спеціяльними проклямаціями проголосили цей третій тиждень липня „Тижнем Поневолених Націй". Подібно зробили і численні посадники міст. Наша Балтіморська громада не залишилась байдужою на заклик президента Кеннеді, та своїх Центральних Управ в справі відзначення „Тижня Поневолених Націй".

Заходами місцевого Відділу ООЧСУ в двох українських католицьких церквах відслужено Служби Божі в намірені поневоленого Українського Народу. В церкві св. апп. Петра й Павла, в Куртіс Бею, Службу Божу відправив всч. о. радник В. Соловій з відповідними молитвами та словом до вірних. Під кінець Служби Божої відспівано пісню „Боже, вислухай благання". В церкві св. Михаїла в Балтіморі Службу Божу відправив всч. о. парох П. Мельничук. Після Служби Божої в церковній залі влаштовано маніфестаційні збори, що їх відкрив голова 14 Відділу ООЧСУ п. Т. Царик. Зборами проводила президія в складі пп. Б. Мельник — голова, Ст. Поліщук і І. Корнафель — члени. Культурно - освітній реф. п. А. Чорний прочитав резолюцію Конгресу ЗДА, схвалену 19 липня 1959 р. про значення „Тижня Поневолених Націй", реакцію на цю резолюцію совєтської верхівки та чому ми повинні величаво відзначувати цю подію говорив п. Царик. Він також коротко з'ясував про перебіг святкування „Тижня Поневолених Націй" в столиці Вашингтоні, що відбулось 14 липня в готелі „Дадж Гавз", на якому він був присутнім. У Вашингтоні поміж визначнішими американськими політичними діячами, був конгресмен Едвард Дж. Дервінські з Іллиной (реп.), що своєю участю звеличав цю імпрезу. Також промовляв крім конгресмена проф. Лев Е. Добрянський, голова УККА та голова Комітету „Тижня Поневолених Націй", та інші. Збори винесли резолюції, які принято одноголосно. Ці резолюції розіслано в першу чергу до президента Дж. Ф. Кеннеді, до конгресменів: Г. В. Смітс, Д. Дж. Флад, Е. Дж. Дервінскі та до ОН — амбасадора Стівенсона.

Могутнім співом „Не пора, не пора . . ." закінчено цю маніфестацію.

Ф. Д.

Свято Незалежности 4-го липня в Честері

4-го липня в День Незалежности Америки відбулася величава програма у Честер Парк, Честер, Па., яку щорічно влаштовують „Джуньйор Чембер оф Комерс та Сити Рікрісійшен Департмент".

Програму виконували різні національні групи, церковні організації та інші організації. Цього року і наша Українська Православна Парафія при церкві св. Успіння Пречистої Діви у Честер, Па., взяла участь у програмі.

Програму відкрив п. Гудмен та попросив до слова митр. прот. о. О. Мицика, пароха Української Православної Церкви св. Успіння Преч. Діви, який у своєму слові англійською мовою говорив про ідеали Америки, що відзначає День Незалежности, та пояснив, що означає свобода для людей, які жили під тиранами в Европі.

Дальше вияснення програми нашого виступу передав своєму синові Омелянові - Богданові, який подав англійською мовою пояснення, зміст та значення пісень „Україна" та „Ой, горе тій чайці", зазначивши, що останню пісню склав Гетьман України Іван Мазепа, який порівнював долю бідної чайки з долею України поневоленого Росією. Роздано присутнім 200 розкидок - летючок англійською мовою з поясненням пісень та з програмою, яку виконали Церковний Хор та Танцювальний Гурток Парафії. Пісні гарно відспівано, і хор представив себе добре. Він є під управою Сергія Шевченка, який вложив багато праці для підготовки програми. Танцювальна група захоплювала публіку, яка рясними оплесками винагороджувала кожний танок. Нею проводив її інструктор Мирон Подригуля, артист - танцюрист.

Належиться щира подяка молоді парафії, що жертвувала свій час і працю та зарепрезентувала українців і нашу Парафію. Щира подяка п. Шевченкові та п. Подригулі за їх щиру працю у підготовці і виконанню програми.

Наша група відкрила Свято, і виступ її закінчив промовою англійською мовою митр. прот. о. О. Мицик, закликаючи молодь шанувати ті ідеали та плекати їх у своїх серцях, щоб вороги американського народу — комуністи — не знищили їх так, як це робиться в інших країнах світу. Промовець закликав плекати рідну культуру та займатися культурною працею при церквах, організаціях та товариствах, в яких плекається культуру своїх батьків та культуру американського народу.

Н. Н.

Успішний політичний панель у Трентоні, Н. Дж.

Місцевий Відділ ОДВУ зробив справді милу несподіванку громадянам м. Трентону і околиці. В дні 20-го травня в залі Української Православної парафії св. Юрія Переможця влаштовано політичний панель за участю видатних політичних діячів. Запрошено представників, що визнають політичні позиції українських революційних середовищ: ОУН, ОУНЗ, ЗЧ-ОУНР та УРДП. Представники останніх двох організацій із-за технічних причин не прибули, а тому цілу програму виповнили представник середовища ОУН Я. Гайвас та представник ОУНЗ, проф. Лев Шанковський.

Хоч дошкульна весняна гаряч та збори Відділу УККА були причиною, що не всі мали змогу прибути, а проте 50 осіб мали насолоду послухати продуманих і живо виголошених виводів обох членів панелю. Панелем провадив д-р Зенон Городиський, який і склав питання так, що вони заторкували в основному всі пекучі ділянки та питання громадської внутрішньо-політичної та зовнішньо-політичної проблематики.

Успіх панелю треба віднести на рахунок передусім обох панелістів Я. Гайваса і проф. Л. Шанковського. Вони показали трентонським громадянам не тільки глибоке знання, політичну культуру, але і клясичну витриманість не тільки в питаннях, в яких вони були згідні, але передовсім в проблемах, де їхні думки розходилися. Серед важливих питань дискутовано питання молоді, як майбутніх кадрів української політичної еміграції. Обидва панелісти присвятили зокрема увагу цій проблематиці, вказуючи на її важливість в роботі української спільноти на чужині для справи визвольної політики. Обидва панелісти докладно зупинились на ролі і значенні Українського Державного Центру, як вільного речника української визвольної політики, вказуючи на його місце та ролю в сучасному стані нашої визвольної боротьби.

Чимало уваги присвячено справі скликання Світового З'їзду Українців, вказуючи на потребу, заходи та перешкоди, а разом з тим подано ряд цікавих інформацій про становище поодиноких суспільно - громадських організацій до принципових питань та завдань запланованого Світового З'їзду Українців.

Зокрема цікаво з'ясували своє становище обидва діячі, до справи об'єднання українського націоналістичного руху. На канві минулого ярко, щиро і безпристрасно підкреслено історичну необхідність об'єднання, але разом з тим вказано на непереборні труднощі, та й безвиглядність для таких заходів під сучасну пору.

Багато часу присвятили обидва панелісти питанням сучасної дійсности в Україні, значення існування Української Соціялістичної Радянської Республіки як фактора у міжнародній та визвольній політиці українського народу. Це питання, що має своїх оборонців та опонентів, проаналізовано достатньо та реалістично, що дало присутнім ясний образ, як нам ставитись до цієї важливої проблеми у зв'язку з процесом падіння колоніяльних імперій та проблемами української визвольної політики та нашої праці за кордоном.

Кінцевим питанням, заторкнутим на цій імпрезі, було питання війни, революції та еволюції як засобів до нашого визволення. Панелісти зупинились зокрема на питанні революції, як єдиної і правильної розв'язки нашої визвольної боротьби, вияснюючи, як треба розуміти глибоку істоту революційних процесів в Україні.

Присутні нагороджували доповідачів рясними оплесками признання та подяки.

Л. Веремієнко

Попис Фортепіянової Студії в Клівленді, Огайо

Фортепіянова Студія Софії Яремкевич влучно вибирає залю Музичного Осідку при Магнолієвій Стежці на свої щорічні пописи. Заля, призначена на камеральні концерти, настроює учнів і публіку святочно, помагає нав'язати стислий контакт між ними, і діти заховуються поважно. До добрих сторінок попису належало й те, що учні грали по одним куснику тільки, і попис не тривав задовго. Контакт між авдиторією і учнями затіснився ще більше по традиційній на пописах Студії першій точці, що приносить настроєву композицію, відіграну на двох фортепіянах: цим разом це була „Поема" Фібіха (Шелеста і Саммерфелд). У учнів нижчих клас видко було значний поступ, (Кривий, Ірка Трач, Сніґуровська), розвій техніки (Козбур, Ксеня Дмитрак, Монастирський) і прецизність у виконанні (Нагірний, Задойна, Христя Камінська).

Продукцією на два фортепіяни (Шелеста, Дарця Камінська)) технічно трудним „Аллегром" зачалася друга частина імпрези. Вимоги до техніки й інтерпретації були підвищені — і сповнені (Зірка Дмитрак, Бурда, Беннет, Патринка, Павлишин Мируся, Іванишин). У вищім середнім курсі грали Арка Мельник, Павло Трач і Дана Соммерфелд. У концертовій частині грала Дарця Камінська (Рапсодія Брамса ч. 2), Лінда Соммерфелд (Рапсодія Брамса ч. 1) і Жоан Шелеста (Соната Бетговена). Всі композиції виведені красно.

Це велика приємність слухати наших дітей, як грають щораз то ліпше, здобувають щораз то більші осяги, вкладають щораз то більше праці і труду до своїх успіхів. Так і видно, як ця молодь росте духово і виробляється під мистецьким оглядом. Ще більше приємно слухати виступів нашого доросту, коли вони є знаменито підготовлені: так і видно повну посвяти фахову працю пані Яремкевич.

РОГ

Тиждень Поневолених Націй" в Дітройті

Цього року місцева Станиця АБН у Дітройті приклала спеціяльну увагу до зорганізування Тижня Поневолених Народів і звернулась з проханням до всіх місцевих урядових чинників включитися в наше Свято. З приємністю треба підкреслити, що губернатор нашого стейту видав з цієї нагоди окрему проклямацію, якої зміст є поданий нижче.

Рівнож мейор міста Дітройту Й. П. Кавaнаг у свойому листі до нас стверджує, що ще цього ж тижня видасть свою проклямацію до мешканців міста. Оба наші федеральні сенатори П. МкНамара і Ф. Гарт у своїх листах дякують за запрошення і пересилають від себе щирі побажання і окремі привіти. На наші звернення до конгресменів міста Дітройту одержали ми досі п'ять подяк за наші запрошення і привіти з нагоди Свята.

У наше Свято включились і інші національні групи, виделегувавши своїх представників і заохотивши своє членство до масової участи в святі. Не поминули ми і науковий, американський світ, зацікавлений проблемами поневолених народів.

Свято відбудеться на гарній просторій оселі СУМА „Київ" в неділю, 22-го липня, започатковане Полевою Службою Божою.

Вол. Рижий,
голова АБН

Школа Українознавства в Дітройті-Захід

Наша школа існує вже десять літ і цього року відзначила вона свій десятилітній ювілей гарною програмою і бенкетом 18 березня. Десять літ тому за почином бл. п. Богдана Пюрка, дир. Івана Сточанського й інших громадян започатковано в західній стороні Дітройту навчання української мови, історії і географії України. Вписалось 14 дітей. З того малого почину за десять літ школа розрослась і нині начисляє понад 150 учнів, з дев'ятьма клясами.

В цьому році було зайнятих в школі 9 вчителів. Опікуном школи є Кружок Рідної Школи з вибираною щороку управою. Початки школи були дуже тяжкі, не було відповідного приміщення і матеріяльних засобів. В 1955 році парох церкви св. Івана о. д-р С. Кнап дав безплатне приміщення для школи в будинку парафіяльної школи, в якому вона донині працює. За час існування школи Управи Кружка Рідна Школа вложила багато праці і з року на рік вив'язувалися успішно із своїх обов'язків. В десятилітньому періоді головами Управи були бл. п. Пюрко, І. Ващук, В. Чавс, Е. Василина, Я. Варивода, а вже чотири роки є І. Вонсуль.

Багато праці вложили шкільні референти, а між ними найбільше учитель Лев Казіґевич. Школа щороку влаштовує різні імпрези, як свято в честь Т. Шевченка, гетьм. І. Мазепи, Свячене, а крім того ще й свої внутрішні свята. Від двох літ наша школа влаштовує з цілоденною парафіяльною школою, Пластом і СУМ-ом Шевченківські свята і Свячене, а також новорічну забаву. Це є на цілу Америку одинокий випадок такої гарної співпраці молодечих організацій і шкіл. Відношення вчительок - сестер з парафіяльної школи до нашої є дуже прихильне, а від парафії і її пароха о. шамбеляна М. Бохневича дістає школа все потрібну поміч.

Однак, на жаль, не всі родичі мають зрозуміння для навчання українознавства, бо якщо б вони здавали собі справу, яку кривду вони роблять своїм дітям, держачи їх далеко від Рідної Школи, то наша школа повинна б мати чотири сотки дітвори. Управителями школи були пп. І. Сточанський, д-р М. Дольницький, короткий час пані М. Козак і М. Білинська, а від сімох літ на чолі школи стоїть дир. І. Білоус.

Цього року закінчено навчання в школі 9 червня. Щороку стараємось закінчувати шкільний рік в іншакший спосіб. Одного року пописом, іншого малою імпрезою, пікніком і забавою в городі Українсько - Американського Політичного Клюбу. Цього року кожна кляса підготовила на закінчення науки якусь точку, що в цілості дало симпатичну імпрезу. Нижчі кляси співали і деклямували, а старші popisувались знанням із переробленого матеріялу з української мови, історії і географії. Найкраще випала інсценізація, яку виконала 7-ма кляса.

На святі закінчення шкільного року був також о. шамбелян М. Бохневич, що заохотив учнів до пильного вивчування предметів українознавства. Управитель школи подякував всім людям доброї волі, а передусім Управі Кружка Рідна Школа за опіку над школою, а голова Управи І. Вонсуль підкреслив віддану працю вчительства, а о. парохові подякував за безплатне відступлення шкільного будинку для нашої школи.

Гарно випало цьогорічне свячене, яке наша школа влаштувала разом з осередком СУМА „Київ" і Пластом в другу неділю по Великодні. Зібралось так багато гостей, що заля Українсько - Американського Політичного Клюбу була замала. Учні Рідної Школи виголосили два реферати на тему великодних звичаїв в Україні, а молодь Пласту і СУМА виконали кілька гаївок. Промовляв о. Василь Яремак, що посвятив їстивне. Забирали також слово представники організацій. Та імпреза залишила за собою гарні спомини. Може найважнішим моментом з таких свят є те, що молодь різних організацій зживається з собою, затираючи поділ, що існує між старшим громадянством.

Б.

В Асторії біля Ню Йорку створено Комітет Поневолених Націй

Заходом Комітету Об'єднаних Організацій — Відділу УККА в Ню Йорку дня 18-го липня створено Асторійський Комітет Поневолених Націй, який очолив командант католицьких ветеранів на повіт Квінс Джан Шамен. Мета комітету є переконати конгресмена Делені в справі затвердження Резолюції ч. 211 конгр. Деніла Флада про створення перманентної комісії поневолених націй. Для цієї цілі в Асторії, звідки Делені є обраний на конгресмена, зібрано дотепер понад 1,800 підписів. До комітету входять ще Іван Сидор, відомий союзовий діяч, як заступник та Микола Ривак, як секретар, інші два члени є від інших національностей.

ОС

Український Пассейк розвивається

Пасейк, Кліфтон із околицями, можуть стати поважним нашим центром. Кажуть, що нас тут коло 6 тисяч. Склалося так, що всі українські інституції знайшли собі місце в Пасейку, хоч Кліфтон тереном і числом населення більший. В Пасейку маємо наші церкви, маємо цілоденну українську католицьку школу, яка міститься в двох репрезентативних будівлях. Опіку над школою має і її міцно держить у своїх руках парох Пасейку о. Вол. Білинський, який закупив біля школи при Президент вул. гарну парцелю під будову нової, величавої церкви. Побіч школи, в недалекому сусідстві маємо Український Народний Дім, а напроти Українську Централю. Йдуть наполегливі зусилля збудувати репрезентативний „Дім Молоді".

Колись ми згадували вже на сторінках „Свободи", що до щастя нашої громади бракує нам ще, так би сказати до повноти нашого життя, дентиста, бо лікарів вже маємо. Нині можемо похвалитися, що ось вже від минулого року, на терені Кліфтону, один квартал від Пасейку, при Портленд Аве, та ріг Лексінґтону, веде своє дентистичне заведення пані д-р Богданна Свистун. Це сестра нашого ланкового інж. Романа Свистуна, якого дружина Орися є відома діячка Союзу Українок Америки. Пані д-р Б. Свистун свої дентистичні студії покінчила в 1948 році в Мюнхені. В 1951 р. зробила докторат, працювала там ще в Червоному Хресті і потім прибула до Америки. Приготовляючись тут до нострифікації, працювала по шпиталях, а в 1960 р. нострифікувала свої студії.

До нашої дентистки горнуться не тільки свої, але й чужі. Пані д-р Б. Свистун тримається засади, що зуби на пеньках не ростуть, що їх рвати з будь - якої причини не можна, а тільки треба лікувати. Бажаємо пані д-р гарних успіхів на новому терені.

(пяк)

Закінчення шкільного року в Йонкерсі, Н. Й.

У неділю 24 червня парохіяни церкви св. Михайла в Йонкерсі діждались бачити перших випускників зі школи св. Михайла. Це були діти, котрі дев'ять літ тому почали навчання від дитячого садочку в згаданій школі. Та як уже не раз було згадано, що ініціятором будови школи й її дальшим провідником-опікуном, — є наш місцевий парох о. декан В. Клос.

Закінчення шкільного року почалось читаною Службою Божою, яку відслужив о. декан Клос. Після св. Евангелії о. парох промовляв з признанням до парохіян, бо завдяки їхній жертвенності, при спільній співпраці, та при Божій ласці придбали власну школу, а сьогодні бачимо учнів 8 кляси, себто останнього шкільного року. Сотрудник о. Т. Гуманицький англійською мовою пояснив значення навчання катехизму й біблії у школах. По якімсь часі, казав отець, ви, діти, заступите місця старших, і в дозрілому віці будете навчати своїх дітей того, чого самі навчились замолоду, чого навчило вас святе Письмо, - Біблія. Вас його навчали сестри, які дбали про те, щоб навчити вас якнайбільше. Сестри, що завжди моляться за своїх учнів.

Дуже зворушливий був момент, коли 16 учнів 8-ої кляси, приступаючи до св. Причастя, вголос молились до Найсвятішого Серця Ісусового, віддаючи під опіку свої серця, свої душі, та пріркаючи вічно Його любити й хвалити. Марію, Матір Божу просили, щоб завжди ними опікувалась, від гріха хоронила, просили опіки і ласки аж до смерти.

Після св. Літургії родичі з дітьми зібрались на спільне снідання. По молитві отець парох Клос привітав родичів з дітьми, опісля роздано дипломи. Учениця 8-ої кляси Марія Терлецька сказала привітальні слова до отців, сестер та товаришок (шів) кляси. Президентка Батьківського Комітету пані Катерина Баницька вітала сестру, настоятельку і сестер - учительок, дякуючи за їх віддану працю над дітьми. Вкінці відбулось спільне снідання в присутності отців і сестер.

О. Ж.

„Життєва трагедія Артема Веделя" — доповідь д-ра Ігора Соневицького

15 квітня 1962 р. відбулось наукове засідання, спільно улаштоване Історичною секцією і мистецькою кураторією УВАН у ЗДА, на якому д-р Ігор Соневицький зробив доповідь „Життєва трагедія Артема Веделя".

Доповідач розгорнув картину трагедії українського композитора XVIII ст. після його великих життєвих успіхів, як композитора і диригента хору ген. Леванідова в Києві і Харкові. Наглий зворот розпочався 1798 р., коли після усунення царем Павлом І. генерала Леванідова з становища генерал - губернатора в Харкові, Ведель зрікся ранґи капітана, роздав своє майно і повернувся до Києва, де в хвилі психічної депресії поступив послушником до Києво - Печерської Лаври. Але доволі швидко трапилась загадкова втеча з Лаври, мандрівка по Лівобережжю і арешт. Асконченський подає загально, що причиною цього було „підозріння в складанні якихось записок, що торкалися тогочасних політичних подій". Веделів учень Турчанінов, що в той час перебував у Києві, подає докладніші відомості про лист Веделя до царя Павла, хоч і не згадує про його зміст, а далі сцену арешту Веделя в Охтирці на Слобожанщині і про запроторення з наказу царя в „Інвалідний Дом" (Асконченський говорить про „Смірительний Дом" з спеціяльною забороною давати композиторові перо, папір і чорнило. По лінії бажань влади Веделя признано божевільним і він аж до своєї смерти карався в „Інвалідним Домі". Результатом цих подій був факт, що Ведель зовсім перестав компонувати протягом останніх десяти років свого життя. Слід підкреслити, що пізніші російські енциклопедичні видання поминали мовчанкою мученицький шлях композитора, а під їх впливом і українські підручники називали цю добу в житті композитора — „неясною".

Згідно з оповіданням колишнього префекта Київської Академії архим. Методія (Михайла Пісначевського), згодом Полтавського єпископа, а пізніше Псковського архиєпископа, Ведель помер у садку на молитві у домі батька, куди випустили його з „Інвалідного Дому" вже тяжко хворим за декілька днів перед смертю, де „здивував усіх своєю тихою передсмертною промовою". До того Асконченський оповідає, що відомий Київський проповідник протоєрей Іван Леванда „напутствовавшій его св. Тайнами", улаштував композиторові величний похорон: труну покійника несли по черзі то вихованці Академії, то приватні люди, його звеличники. Тому слід відкинути як неправильну, інформацію Івана Власовського в „Нарисі історії Української Православної Церкви", т. III, ст. 107, нібито Ведель „трагічно кінчив самогубством в 1806 р.". Ніяке джерело навіть не натякає на самогубство. Також дата смерти неправильна: М. Гольтісов відкрив у записках архіву Київської Духовної Консисторії автентичну метрику смерти композитора. Дата його смерти: 1808 р. (пор. Кудрик, „Огляд історії укр. церк. музики", ст. 82).

В дискусії після доповіді виступали: М. Галій, І. Манченко, І. Гончаренко, о. Г. Павловський, Г. Діброва-Лозенко, С. Пастухів, В. Міяковський.

Н. Н.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ коштує так мало! Брак забезпечення коштує так багато! Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі!

Закінчення шкільного року в школі Українознавства в Шикаґо

Наука в школі при Катедральному Соборі св. Володимиро УАПЦ в Шикаґо минулого 1961-62 року провадилась під духовною опікою настоятеля о. митр. прот. Ф. Білецького, а управителькою була довголітня висококваліфікована учителька В. Смірницька. Керівниками кляс були учителі: 1-ої кл. Ст. Кологривенко, 2-ої Т. Радзіловська, 3-ої О. Степова, 4-ої В. Смірницька, 5-ої і 6-ої Ів. Лукашевич, 7-ої і 8-ої Ант. Кущинський. Про висліди науки говорять слідуючі статистичні дані. При іспитах виказали добрі успіхи і перейшли на науку у вищих клясах 104 учні, залишено на повторний курс 4 учні і закінчили повний курс 8-клясової школи — 10 учнів. За визначні успіхи дістали „золоті" свідоцтва й нагороди книжками такі діти: 1-ої кл. Гол. Григорчук, 2-ої кл. Іг. Станкевич, 3-ої кл. Яр. Пелеховська і Рост. Зботанів, 4-ої кл. П. Бойко, Г. Кущ і Юр. Зарицький, 5-ої кл. Гал. Довгошия і Ів. Шиманів, 6-ої кл. Ліна Степова і В. Марцинюк і 7-ої кл. Л. Борачук та Ів. Іващенко. Крім того, за відмінні успіхи на іспитах з історії й географії України дістали окремі нагороди уч. 6-ог кл. Вал. Гергіль, Л. Степова і Анат. Станкевич та уч. 8-ої кл. Н. Колішинська, Ол. Стасюк і Єв. Ткаліч.

По усталеній традиції рік закінчено вдячними Богослужбами зі сповіддю та причастям всіх учнів і спільним фотографуванням на партері собору. Роздача річних свідоцтв відбулася 16-го червня, а після того Батьківський Комітет влаштував прийняття для учнів з учителями та відбулася успішно вистава шкільного аматорського гуртка. Відограли історичну п'єсу з часів татарського лихоліття „Хлопці молодці", в якій брали участь: Ів. і П. Іващенки, А. і А. Кушніри, Ст. і Ол. Момотюки, Астр. і Ар. Чернявські, Г. Довгошия, О. і Юр. Зарицькі та Р. Зботанів.

В неділю 17-го червня на перший день Зелених Свят школа майже в повному складі була присутня на урочисто - величавій Службі Божій, яку відправив Його Високопреосвященство Владика Митрополит Іоанн Теодорович в сослуженні наст. собору о. митр. прот. Ф. Білецького, о. прот. Іл. Нагірняка, о. М. Метулинського і о. П. Барвинова. Чудово співав хор під орудою проф. Ів. Трухлого.

Перед Службою Божою Владику зустріли діти, висипаючи йому стежку від парафіяльного дому до катедри квітами, а уч. Ірина Шиманів привітала його промовою і піднесла Владиці китицю розкішних квітів.

Після Богослуження відбулося в парафіяльній залі прийняття, що його уладили на честь Владики жінки парафіянки. Заля була переповнена. Крім привітальних промов під час обіду виконано невелику мистецьку програму. Керівником урочистости був заступник голови парафіяльного уряду Іл. Матулко. А що найголовніше для школи, то було урочисте вручення абсольвентам школи похвальних свідоцтв про закінчення Школи Українознавства та св. Євангелія, як благословення на „дальший життєвий шлях", як то було підписано кожному в тій святій книзі.

Після промови о. Ф. Білецького, в якій він відзначив труди учителів і заслуги учнів, управителька п. Смірницька по короткім слові до абсольвентів представляла їх Владиці. А вони по черзі підходили під владиче благословення і з його рук діставали ту заслужену за вісім років праці над собою нагороду й документ, що мають їм давати дороговказ на все життя. Вся заля рясними оплесками вітала і провожала кожного з них. Школу закінчили: Люд. Дорошенко, В. Калюжна, Т. Калюжна, Н. Колішинська, Ол. Сацюк, Ст. Слобідський, Євг. Ткаліч, В. Хвостик, Ол. Хованська і П. Чупейда.

В імені випускників промовляла Л. Дорошенко. Вона подякувала Владиці Митрополитові за прибуття до Шикаґо саме на цей день та за його верховну опіку над справою національної освіти. Вона сказала — „Ми вже знаємо, хто ми, чиїх батьків і, чому наша Україна уярмлена безбожними ворогами. Ми знаємо рідну мову, вивчали рідну літературу, дістали науку про історію свого народу, про красу, багатство рідного краю". Ці слова викликали овацію присутніх, особливо, коли вона побажала Владиці ще многих літ. А Людмила продовжувала: „Окремо дякуємо за ближчу опіку над нами настоятелю о. митр. прот. Федорові Білецькому та нашій вельмишановній директорці пані Смірницькій і учителям п. Лукашевичеві, а від серця щире спасибі нашому керівникові кляси інж. Кущинському, за їхні всіх труди, що довели нас до кінця науки. Знову оплески всієї залі співчутливо й захоплено вітали цей прощальний вияв подяки молодого покоління своїм духовним опікунам і учителям.

Глибокою та щиро батьківською промовою обдарував тоді Владика Митрополит і нашу молодь і всіх учасників бенкету. Згадав він перші роки свого побуту в Америці, кликав нас до ревної служби Богові й Україні та високо відзначив нашу соборну парафію, іменувавши собор св. Володимира в Шикаґо своєю другою митрополичою катедрою в ЗДА і взяв її під свою особисту опіку. Тут бо він колись почав свою архипастирську діяльність, коли прибув до Америки.

Настоятель і представники парафіяльного уряду дякували Владиці. Зокрема ж о. митр. прот. Ф. Білецький висловив своє щире вдоволення, що з нагоди приїзду та нашої шкільної урочистости зібралося так багато гостей і так сердечно широкою християнською родиною ославили цей пропам'ятний день.

Авт. Кущинський

ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ГЕРОЯМ В ЕЛЛЕНВІЛІ

(Закінчення із 1-ої стор.)

ди д-ра В. Стебельського і Вол. Макара та багатьох інших. Закінчено урочистість промовами б. ком. УПА Лева Футали, голови УККА проф. Лева Добрянського, який у своїй промові підкреслив значення УПА для актуалізації української справи у світі, і представника Канади д-ра Б. Стебельського. Після маніфестації відбувся обід для гостей і представників організацій, на якому промовляли представники інших поневолених Москвою народів — болгар, білорусів і козаків, скульптор М. Черешньовський, репрезентант американсько - українських комбатантів В. Клозник, гол. секретар УНС д-р Яр. Падох, гол. предсідник УНС Й. Лисогір, ред. В. Кравців, п-і А. Стебельська та інші. Синтезою усіх цих промов був виступ проф. Л. Добрянського, який з'ясував стан української справи у ЗДА, зокрема у зв'язку з Тижнем Поневолених Націй і підкреслив, що не важне те, що можна зробити, але те, що конкретно робиться. Недільна маніфестація була попереджена мистецьким вечором, що відбувся в суботу 21 липня, на якому силами драматичних артистів кол. Львівського Театру під проводом Вол. Шашаровського виведено літературно - вокальний монтаж Леоніда Полтави „Армія волі — УПА".

Президент найменував Дорадчу Консумпційну Раду

Вашингтон. — Президент Кеннеді 18-го липня найменував Дорадчу Консумпційну Раду, яка має займати голос в обороні споживачів та обороняти їх інтереси в урядових колах. Головою цієї Ради стала д-р Гелен Дж. Коноур, яка є деканом Школи домашньої економіки при Корнельському університеті. Цією номінацією Президент здійснив свої обіцянки з 1960-го року, коли він під час виборчої кампанії передбачав, що потрібне є таке тіло при Раді Президентських Економічних Дорадників, яке дбало б про інтереси широких кол споживачів. Члени Консумпційної Ради не матимуть постійної платні. Вони діставатимуть по $50 денно під час нарад та діставатимуть зворот витрачених коштів у зв'язку із виконуваною працею. При Раді буде група зв'язкових, які заступатимуть 22 урядові аґенції й департаменти. Рада складається з 12-ох членів, з чого 6 є жінок, а 6 чоловіків. В Раді є 8 демократів і 2 республіканці. 2 члени не є зв'язані з жадною партією.

Президент підписав зарядження про заборону імпортувати золоті монети

Вашингтон. — Президент Кеннеді 21-го липня підписав зарядження, згідно з яким від 1-го січня 1963-го року не вільно буде американським громадянам імпортувати золоті монети або тримати їх як свою власність за кордоном. З Білого Дому повідомили, що це зроблено на те, щоб не допустити ди підроблювання або до перевибивання рідкісних золотих монет в Европі, Арґентині й Індії. Представник департаменту скарбу сказав, що зарядження Президента має на цілі не допустити до відпливу долярів за кордон. Але продавці старих золотих монет із підозрою дивляться на це зарядження, кажучи, що уряд, може, схоче сконфіскувати за винагородою золоті монети в приватних осіб, або що уряд схоче перевести девалюацію доляра. Згідно з зарядженням Президента американці можуть мати золоті монети в ЗДА і після 1-го січня 1963 року, але вони повинні позбутися тих монет, що їх мають закордоном, бо від нового року не можна їх буде імпортувати до ЗДА.

„Чорноморська Січ" в Американській Футбольній Лізі

В готелі Клінтон в Ню Йорку відбулися 8-го липня Річні Загальні Збори Американської Футбольної Ліґи, на яких, крім вибору Управи та відзначень поодиноких клюбів, змагунів і членів Управи Ліґи, прийнято до Ліґи двох нових членів. Ними стали українські репрезентанти стейту Ню Джерзі — УСТ „Чорноморська Січ" і мадярська дружина з Ню Бронсвіку, Н. Дж. В наступному році українці будуть репрезентовані в цій найвищій Американській Футбольній Лізі двома дружинами: філядельфійським „Тризубом" і „Чорноморською Січчю" з Нюарку.

На цих Зборах відзначено наш „Тризуб", як чемпіона, який вже вдруге здобув перше місце Ліґи, Інтер Клюб за друге місце дістав нагороду $200 та Портуґальці з Нюарку за третє місце $100. Трофеєм найкращого змагуна та короля стрільців відзначено П. Міллера, змагуна Інтер Клюбу. Найкращим менаджером року вибрано Курта Ляма, менаджера жидівського клюбу Гакоаху.

До нової Управи Американської Футбольної Ліґи тибрані: Т. Юрік з Філядельфії — президент. Курт Лям (Ню Йорк), Е. Лярідо (Ню Йорк) і Дж. Мадовскі (Фол Рівер) — заступники, та Дж. Альонзо (Бруклин) — секретар. Наступний сезон Ліґи почнеться 16 вересня з правдоподібною перервою в січні. В Американській Лізі в цьому сезоні гратимуть: „Тризуб" — Філядельфія, Інтер Клюб — Ню Йорк, Портуґальці — Нюарк, Ф. К. Фол Рівер, Масс., Гакоах — Ню Йорк, Польські Соколи — Нюарк, Юрік Траккерс — Філядельфія, „Чорноморська Січ — Нюарк і Мадяри — Ню Бронсвік.

Юнаки „Чорноморської Січі" — чемпіонами Ліґи.

Управа Футбольної Ліґи Стейту Ню Джерзі відзначила на Річних Загальних Зборах в домі „Чорноморської Січі" дружину юнаків „Ч. Січі" цінними трофеями за здобуття в цьому сезоні чемпіонату Ліґи. В складі дружини юнаків „Ч. Січі" грали: Р. Сольчаник, Л. Вільчак, В. Вільчак, А. Дуткевич, М. Воробець, М. Бакун, П. Пасічницький, Б. Хамуляк, В. Казьдоба, І. Паньків, І. Гной, В. Паньків, С. Береза, Мирний і М. Ципайко. Провідником цієї дружини був ланковий П. Гной. Щиро ґратулюємо нашим молодим першунам.

Ом. Твардовський

● **Бенні Гудман і його джазова оркестра,** з якою він відбув шестьтижневе турне по Совєтському Союзі, вернулися минулого тижня до ЗДА. Гудман задоволений із цієї поїздки, а найбільше тим, що йому і членам його оркестри повелося пізнати, як населення окремих країн СССР реаґує на американську музику. Із вступів за виступи його оркестри одержано суму яких 500.000 долярів, яка у своїй більшості припала Совєтам, як аранжерам цього турне.

ПІСЛЯ РІШЕННЯ СЕНАТУ В СПРАВІ МЕДИЧНОЇ ОПІКИ

Старші віком громадяни ЗДА 84-літній Л. Ц. Дін і 70-літня Люіза Кеннеді із Ст. Петерсбурґу на Флориді читають стурбовано повідомлення про голосування в Сенаті над справою медичної опіки для старших віком осіб, вислід якого президент Кеннеді визначив як „найтяжчу поразку для кожної американської родини".

В цьому році мають збудувати 1.4 мільйона мешканевих одиниць

Ню Йорк. — Головний економіст корпорації Ф. В. Доджа д-р Гордон МекКінлі передбачає, що в цьому році в цій країні збудують 1,400,000 мешканевих одиниць. Цей рух в будівельному промислі значно допоможе економіці, і 1962-ий рік буде одним із найкращих в будівельному промислі. На думку цього економіста на мешканеві будівлі в цьому році видадуть більше як $18 більйонів, на 13 відсотків більше, як в 1961-му році, і більше, як в якому-будь іншому попередньому. Після закінчення другої світової війни кілька мільйонів родин жили спільно в одній мешканевій одиниці. В 1961 році те число зменшилось до одного мільйона: Це значить, що будівельний промисл ішов правильним шляхом. МекКінлі оптимістично дивиться на мешканеву проблему в цій країні. Легко тепер дістати позичку на будову або купно дому. Позики є низько опроцентовані, тому число мешканевих одиниць повинно постійно зростати, бо вкладені в нові доми гроші дають добрі відсотки.

Секретар рільництва оскаржує республіканців у спричиненні фармерської кризи

Вашингтон. — Сенатор рільництва Орвілл Л. Фріман на пресовій конференції в дні 18-го липня оскаржував республіканських членів Конґресу в тому, що вони спричили фармерську кризу в цій країні і тепер ведуть „вузько партійну політику в цій ділянці", та не дозволяють розв'язати фармерську програму для добра всього громадянства. Спочатку Фріман відповідав на запити журналістів, але пізніше припинив запити і відчитав свою довшу наперед приготовану промову. В цій промову Фріман твердив, що республіканці передали демократичному урядові фармерську програму в повному безладді. Секретар рільництва казав, що давніше республіканці були проти програми кормових культур, а тепер вони її підтримують. Журналісти звертали увагу Фрімана на те, що і демократи голосували проти урядо-Фрімана на те, що і демокра-Але Фріман відповів, що ті демократи є в меншості, а республіканці одним фронтом виступають проти демократичних проб оздоровити фармерську програму та припинити збільшування запасів фармерських продуктів в урядових магазинах. В справі афери Біллі Сола Естеса Фріман заявив, що ця справа не кидає тіні на департамент рільництва, і тому немає причини, щоб він резиґнував.

Голова Федеральної Ради Резерви про неоправданий песимізм в справі економіки

Вашингтон. — Голова Федеральної Ради Резерви Вілліям МекЧесні Мартин, зізнаючи в Палатній Банковій і Валютовій комісії, заявив, що поширений песимізм в справі економіки ЗДА не є оправданий статистичними даними. З його заяв виходило, що Федеральна Рада Резерви зовсім не думає про те, щоб зменшенням відсотків від позичок скріплювати економіку. Противно, на його думку, можливо треба буде збільшити дещо відсотки в найближчому часі. Конґресмен Петман із Тексасу виступив за збільшування відсотків, а демократичний віп в Сенаті сен. Гюберт Гомфрі заявив, що президент Кеннеді, мабуть, незабаром запропонує зменшити прибуткові податки для підтримки економіки. Але це залежатиме від становища голов відповідних конґресових комісій. Досі вже відомо, що голова Палатної Комісії Способів і Засобів конґресмен Вілбур Д. Міллс із Аркенсо є проти того, щоб вже в цьому році зменшувати податки. Сенатор Гомфрі казав, що проєкт про зменшення податків, буде внесений до Палати як окремий законопроєкт, а не як додаток чи поправка до того законопроєкту, що вже є у Сенатській Фінансовій Комісії, що її очолює сенатор Гаррі Ф. Бирд.

Гри за футбольну чашу Совєтського Союзу

Київське „Динамо" несподівано програло змагання за чашу Совєтського Союзу з дружиною „Динама" у Кіровобаді. Вислід змагань 1:2. Кіровобадці вели навіть 2:0, і щойно опісля киянин Трояновський зменшив рахунок до 1:2. Так відпало київське „Динамо" від дальших гор за чашу. Відпали також вже давніші чемпіони Совєтського Союзу „Спартак", ЦСКА, „Льокомотив" — всі три з Москви, та „Зеніт" з Ленінграду. Минулорічний переможець змагань за чашу, дружина „Шахтара" з Донецька, Україна, досі непереможена в грах за Чашу Совєтського Союзу. В останній грі за чашу „Шахтар" переміг 1:0 харківську одинадцятку „Авангард".

Зі спорту

ШАХОВІ ЗМАГАННЯ В ДІТРОЙТІ

Шахова Ланка УСТ „Черник" — „Найтс оф Равнд Тейбл" 7:0.

Висліди поодиноких партій:

Д-р О. Лебедович - Мартін	1:0
В. Площанський - Брукс	1:0
Р. Лазорчук - д-р Діксон	1:0
Інж. А. Ген - В. Мозес	1:0
Д-р М. Цап - Мк Кензі	1:0
С. Антоняк - Фріман	1:0
Л. Мазяк - п-ні Р. Мозес	1:0

Наші шахісти вперше розіграли змагання з муринською шаховою дружиною, яка в повному складі має 35 шахістів. На цей раз не мала своїх кращих змагунів і її легко переможено.

Змагання відбулися в суботу 19 травня 1962, в приміщенні будинку УСТ „Черник", 3306 Дейвісон Е.

Стан Шахової Ліґи в Дітройті.

Назва клюбу:	Точки:
Кінґсмен	12
Вікерс	11½
Дірборн	11
Дітройт Едісон	9
Юніверсиді оф Дітройт	9
Овк Парк	7½

Перший відкритий турнір Дітройту

спонзорований Метрополітальною Асоціяцією Шахових Клюбів Дітройту і Шаховим Клюбом Дітройтського університету — відбувся в Юніверситі оф Дітройт Активіті Билдінг, 2 і 3 червня 1962. Керівником Турніру був Вм. Дж. Балт. В турнірі взяли участь 42 шахісти. З українців Володимир Площанський зайняв добре 15-те місце з 3-ма точками (на 5 можливих) перед ним аж сім шахістів з такою ж кількістю точок (3), після азбуки. Перше місце із 5-ма точками мав Отто Мерте з Іст Дітройт Чесс Клаб (трофей: комплет шахів з шахівницею).

Я. Зубаль

Посмертні згадки

Інж. Євген ОСТРОВ, — довголітній член 204-го Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, помер в дні 2-го липня 1962 р. Покійний народився 1907 р. в Ню Йорку, Н. Й. Полишив у великому смутку дружину Марію, сина Євгенія, дочку Кристину, матір і братанича. Похорон відбувся 16-го липня ц. р., з пох. заведення Петра Яреми, до церкви св. Юрія, при 7-ій вул. в Ню Йорку, а опісля на цвинтар Кальварія. Відділ 204 втратив примірного члена, який був знаний цілій українській громаді Ню Йорку, яку обслуговував своїми квітами довгі роки з Голливуд Флорíст. — В. Н. П.!

В. Гасій, секр.

Михайло КРИМСЬКИЙ — член Т-ва „Рогатинщина", Відділ 396 УНСоюзу в Пітсбурґу, Па., помер 17-го червня 1962 року. Покійний народився в 1885 році в Коростовичах, повіт Рогатин, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анастасію, доньку Марію із чоловіком та внуками, 3 синів: Андрія, Феди і Івана з родинами, 2 сестри в ЗДА та брата і сестру в Краю. Покійний був першим членом Т-ва. Похорон відбувся 20-го червня 1962 р., з пох. заведення до укр. кат. церкви в Лічбурґу, бо там Покійний був замешкав понад 30 років. — Вічна Йому Пам'ять!

І. Слободян, секр.

ТАРЗАН, ч. 4876. Кличуть „гостей"!

Вілліямс крикнув із розпачу. — Цей Стіл є маніяком... Що ми можемо зробити?

— Я не знаю, — сказав мавполюд поважно. — Чи чуєте тепер... Церемоніяльне биття в барабани!

І почався монотонний ритм, який збільшував темп . . . А тоді розвеселені войовники вдерлися до халупи по своїх „гостей"!